

rozhodování nevyvolávaly pochybnost. V opačném případě i dobře udělaná prognóza může zůstat nevyužita.

O užitečnosti výsledků prognózování je možné usuzovat na základě významu těchto výsledků pro rozhodování, ale i podle toho, jak snadno mohou výsledky být pochopeny. O přesnosti prognózy je možné soudit na základě toho, do jaké míry se obraz budoucí prognózované situace stane jasnější při analýze výsledků prognózování.

Nezbytnou podmínkou užitečnosti prognózy je její bezprostřední vztah k přijímanému řešení. Užitečnost výsledků prognózy je její bezprostřední vztah k přijímanému řešení. Užitečnost výsledků prognostické činnosti může záviset od stupně připravenosti údajů a "jazyka", ve kterém jsou prezentovány. K tomu, aby výsledky prognózování byly pochopitelné a jejich užitečnost byla mimo jakoukoli pochybnost, je třeba přesně vyjádřit ty neurčitosti, které mohou provázet prognózované jevy v budoucnu, charakterizovat jejich možnou úroveň a popsat omezení, za kterých se prognózování uskutečnilo. Nejednoznačnost prognózy se může jevit jako přirozený důsledek velkého počtu neurčitostí, provázejících prognózovaný proces. V každém případě nejednoznačná prognóza neusnadňuje, ale naopak ztěžuje rozhodování.

-MW-

PRVKY ZABEZPEČENÍ MOBILIZAČNÍHO ROZVINUTÍ ÚTVARŮ

Mobilizační rozvinutí ozbrojených sil bylo vždy těžkým a složitým opatřením. V jednotlivých historických obdobích byl stupeň obtížnosti rozdílný, závisel hlavně na operačních, organizačních a situačních (podmínkových) prvcích.

K operačním prvkům patřily: čisté časové režimy (termíny ukončení mobilizace a dosažení plné bojové pohotovosti), různé varianty uskutečnění mobilizace, nutnost stejnoměrného plnění mobilizačních a operačních úkolů.

K operačním prvkům bylo zahrnováno: měnící se organizační struktury, zavádění nové výzbroje a vybavení, stupeň zabezpečení útvarů v míru v poměru k válečným tabulkám (rozdílnost útvarů), množství branců a systém výcviku základní vojenské služby, stupeň profesionalizace ozbrojených sil, organizace výcviku důstojníků v záloze (jeho účinnost).

Situační prvky jsou: společensko-politické a ekonomické podmínky, úroveň vědy a techniky, demografické podmínky, narušení, které způsobila činnost protivníka.

Z těchto uvedených prvků lze vyvodit obecné požadavky v oblasti zabezpečení účinné mobilizační činnosti. Jde mimo jiné o soustavnost přípravných prací (plánování, organizace, výcvik, aktualizace dokumentace, zdokonalování přijatých řešení), maximální a racionální využití možností národního hospodářství, komplexnost zabezpečení mobilizace, udržování vysoké úrovně stálé mobilizační pohotovosti a vhodného výběru řídicích kádru, jež se zabývají přípravou a uskutečňováním mobilizace.

Správná příprava mobilizačního procesu rozvoje vojenských útvarů, včetně udržování vysoké pohotovosti k jeho zahájení a uskutečňování, vyžaduje všestrannou přípravu. Uvedená problematika je cílem tohoto článku.

Úvodem se zamysleme nad tím, co počítáme k mobilizačnímu rozvinutí vojenských útvarů. V současné době používaná definice je málo přesná. Nezahrnuje všechny orgány a otázky, které mají bezprostřední vliv na přípravu a uskutečnění mobilizace. V podstatě zabezpečení mobilizačního rozvinutí útvarů spadá v praxi do rozsahu působnosti územních orgánů vojenské správy.

Domnívám se, že mobilizační rozvinutí vojenských útvarů je souhrnem vzájemně odsouhlasených opatření, která jsou plněna veliteli, štáby, náčelníky služeb, útvary i územními orgány vojenské správy k vytvoření nejpříznivějších podmínek k přechodu ke struktuře a stavu za války. Tato opatření jsou uskutečňována v přípravném období (v míru) i za mobilizace.

Zabezpečení mobilizačního rozvinutí vojenských útvarů by mělo obsahovat následující opatření:

- řízení (velení a nařizování),
- plánování,
- organizaci,
- zabezpečení bojové činnosti,
- výcvik,
- udržování vojenského pořádku a kázně,
- zabezpečení záloh osob,
- zabezpečení dopravních a mechanizačních prostředků,
- činnost služeb týlu,
- činnost technických služeb.

Zabezpečení mobilizačního rozvinutí vojenských útvarů v **oblasti řízení** je nutné spatřovat v aspektu řízení přípravy mobilizace (v míru) a řízení jejího průběhu. Řízení přípravy mobilizace spočívá v nepřetržitém působení nadřízených na mobilizační práce (vytyčování úkolů, hodnocení jejich plnění, osobní účast osob, které vykonávají řídicí funkce při plnění mobilizačních úkolů, vykonávání mobilizačního školení, kontrola stavu mobilizačních příprav). Velmi důležitou věcí je zavedení systematické činnosti, která vychází z práv oblasti služebního dozoru. Účast velitelů útvarů při mobilizačních pracích (velitel, zástupce velitele) nemůže mít symbolický nebo nárazový charakter. Jejich činnost musí být autentická a tvůrčí, poněvadž na tom závisí vytvoření správných podmínek pro mobilizaci a udržení vysoké úrovně mobilizační pohotovosti vojenských útvarů.

Řízení rozvinutí vojenského útvaru začíná okamžikem nařízení uskutečnit mobilizaci

(obdržení úkolu) a trvá do jejího ukončení. Musí vycházet z plánů dosahování vyšších stupňů bojové pohotovosti, harmonogramů činnosti i dalších pomocných dokumentů. Je nutné při něm uplatnit veškeré dostupné prostředky a řešení, která zlepšují tok informací.

Mobilizační rozvinutí musí řídit přímo velitelé vojenských útvarů s využitím zvlášť vytvořené skupiny vojáků z povolání. Zvláštního významu nabývá správná organizace práce a rozhodné vyloučení narušení všeho druhu.

Plánování mobilizačního rozvinutí vojenských útvarů musí zabezpečovat organizované, účinné a včasné splnění všech opatření, která tento proces vytváří. Výsledky plánování musí být zakotveny v plánovacích dokumentech (základních a pomocných). Plánovací dokumenty musí být co nejstručnější, mít jednotnou formu a obsah. To zabezpečuje systematickou činnost, usnadňuje zdokonalující práce, výcvik a kontrolní činnost. Pomocné dokumenty musí obsahovat plány činnosti (směrnice, harmonogramy) jednotlivých funkcionářů, skupin a prvků mobilizační základny, některé materiální a organizační dokumenty - v souladu s požadavky konkrétního útvaru nebo osoby.

V plánovacích dokumentech je nezbytné věnovat zvláštní pozornost praktickému použití jednotlivých dokumentů. To je otázka nutná, ať již vzhledem k rozsahu prací, které doprovázejí jejich vznik, tak i udržování jejich aktuálnosti.

Základem plánovacích a organizačních prací je koncepce mobilizačního rozvinutí vojenského útvaru. Je nezbytné, aby ji vyhotovil velitel (za pomoci nejbližších spolupracovníků), využíval při tom svých znalostí a zkušeností. Musí vzít v úvahu:

- platná ustanovení (směrnice, nařízení, pokyny),
- charakter a specifiku útvaru,
- stanovený úkol (množství, velikost požadavků, specializaci),
- vnější a vnitřní podmínky (např. podmínky ubytování, podmínky v posádce, stav silnic, skladů atd.).

Koncepce musí stanovit způsob, organizační časové a materiální možnosti průběhu mobilizačního rozvinutí útvaru (útvarů). Pokud to vyžadují cíle výcviku, celý záměr nebo jeho vyčleněné prvky mohou být zpracovány graficky nebo mohou být popsány.

Nejdůležitější je zabezpečit aktualizaci mobilizačních dokumentů, což vyžaduje:

- systematické prověřování jednotlivých dokumentů (např. měsíčně),
- organizování správného oběhu informací (organizační a tabulkové změny, změny mobilizačních přidělů, zabezpečení atd.),
- správné rozdělení úkolů.

Organizační zabezpečení mobilizačního rozvinutí vojenského útvaru je opatření, které vyžaduje maximální množství práce, ale současně má největší význam. Zahrnuje veškeré oblasti procesu mobilizačního rozvinutí vojenského útvaru. K hlavním patří:

- propočty časové, množství i prostoru,
- stanovení mobilizačních požadavků,
- určení sil, prostředků, osob i funkcí,
- příprava povolávacího systému záloh,
- vyčlenění výzbroje, vybavení a zásob,
- organizování výdeje techniky a zásob ze skladů,
- zabezpečení co největšího využití osobních a věcných náležitostí,
- stanovení prostorů ubytování vojsk,

- organizování systému využití přebytků,
- organizování stravování, zdravotnické a technické služby,
- zabezpečení rychlého doplnění jednotek po ztrátách,
- zabezpečení nepřetržité součinnosti se zainteresovanými zařízeními, orgány a útvary,
- organizování omezování pobytu (v MHD, na cestách přeskupování, v poplachových prostorech),
- zabezpečení ochrany opuštěných objektů (vyčlenění sil a prostředků, vyčlenění odpovědných osob),
- organizování toku zpráv (úkoly, hlášení),
- organizování (nebo přizpůsobení požadavkům) systému dozorcí služby.

Tyto práce si vyžadují aktivní účast všech organizačních prvků velitelství vojenských útvarů i velitelů jednotek včetně orgánů, které zabezpečují mobilizační rozvinutí vojenských útvarů. Rozhodnutí a nařízení se musí objevit ve všech plánovacích a pomocných dokumentech, výcvikových a instruktážních zaměstnancích.

Se zálohami osob, s nimiž se počítá na doplnění útvarů na válečné počty, tvoří vojáci, kteří v míru vykonávají základní vojenskou službu nebo v záloze. Největší význam tu má kvalita vojáků, kteří mobilizačně doplňují útvary. Kvalitu tvoří odborná připravenost (vzdělání, vojenská odbornost, dovednosti), předpoklady, ukázněnost, odvaha, pocit odpovědnosti, angažovanost, zdravotní stav.

Zvlášť pečlivě je třeba vybírat vojáky k nově utvářeným útvarům s vysokým stupněm profesionalizace. To zabezpečuje účinné a včasné uvedení do pohotovosti a rozvinutí. Vojáci také hrají důležitou roli v procesu bojového sladění útvarů a v první etapě jejich operačního využití. To je zvlášť důležité ve vztahu k velitelským kádrům jednotek na úrovni roty a praporu i štábů jednotek. Tito vojáci jsou povinni se zúčastnit štábních nácviků a cvičení, které jsou u určených jednotek (nebo jiných útvarů), na těch funkcích, s nimiž se počítá za války. Jde o to, aby se zdokonalili a měli odpovídající taktickou kondici řídicích funkcionářů v záloze.

Neobvykle důležité je udržování citového spojení vojáků s velitelským sborem a útvary, k nimž jsou povolávání. To není snadné, je to možné pod podmínkou, že velitelství mobilizovaných útvarů budou mít dobrou vůli a budou působit promyšleným způsobem. Musí také vzít v úvahu finanční a materiální náklady, národní tradice a všeobecně užívané zvyklosti (národní svátky, resortní a církevní narozeniny, svátky, výročí).

Z různých důvodů nabývá stále většího významu naplňování mobilizačních požadavků dopravními a mechanizačními prostředky. Velitelé mobilizovaných útvarů jsou povinni přesně stanovit požadavky podřízených (organických) útvarů i přidělených, územní orgány vojenské správy pak zdroje získávání prostředků.

Dopravní prostředky musí odpovídat základním požadavkům ozbrojených sil a musí být vhodně vybavené. Pro použití v armádě je musí vybavit jejich uživatelé (výrobní podniky), a to: zatřídit firemní označení a nápisy, označit je vojenskými SPZ, připevnit lavičky pro přepravu osob, zabudovat výstražná označení, připevnit držáky na zbraně, ženijní prostředky a kanystry, maskování světél. Vozidla musí mít stanovené množství PHM a možnost nepřerušovaně být provozována (stanovené množství kilometrů a motohodin).

V prostorech rozmístění mobilizovaných útvarů (ubytovací, hlavní a záložní poplachový, spěšně zaujatý prostor) je nezbytné organizovat bojové zabezpečení.

Rozsah uskutečňovaných opatření, doba jejich zahájení, množství použitých sil závisí na termínech a způsobech mobilizačního rozvinutí daného útvaru a všeobecné operační situaci.

Rozhodnutí k organizaci bojového zabezpečení přijímají velitelé útvarů na základě rozboru a hodnocení konkrétní situace.

Průzkum a bojové zabezpečení v prostorech zmobilizování musí vyloučit náhlé přepadení protivníkem (včetně vzdušného), radiační a chemický průzkum. Útvary rozmístěné v terénu organizují přímé bojové zabezpečení v případě ohrožení napadnutí pozemním protivníkem - zabezpečení prostoru rozmístění. Toto zabezpečení zahrnuje veškeré hlavní cesty a ostatní přístupy k prostoru rozmístění.

Ve vlastních prostorech je organizována také pořádková ochranná služba, která udržuje kázeň a stanovený pořádek, kontroluje dodržování maskovacích zásad.

Obrana proti zbraním hromadného ničení je organizována s cílem, co nejvíce oslabit účinky použití jaderných, chemických a bakteriobiologických zbraní protivníka. Zahrnuje rozptýlení vojsk, ženijní práce, přípravu cest k manévrování a využití obranných vlastností terénu.

Maskování v prostorech zmobilizování je nezbytné organizovat k utajení skutečného stavu složení uskupení a rozmístění vojsk. Závisí na uchování v tajnosti mobilizačních prací, skrytém rozmístění vojsk, opatrování techniky a výzbroje maskovacími nátery, dodržování maskovací kázně.

Ženijní vybudování mobilizačních prostorů, které jsou rozmístěny mimo ubytovací prostory je zahajováno ihned po vytvoření jednotek, pokud je to možné, i dříve. Pro vojáky se budují úkryty; pokud to dovolí čas, připravují se úkryty i pro výzbroj, bojovou techniku a materiální prostředky.

Všeobecná protiletadlová obrana si klade za cíl zabezpečit, aby mobilizovaný útvar i v této oblasti byl soběstačný proti úderům vedeným ze vzduchu. Jejím organizátory jsou velitelé všech stupňů. Je vytvořena z průzkumu vzdušného protivníka, uvědomování vojsk, vedení organizovaných sladěných paléb všech palebných prostředků, maskování, přípravy úkrytů a krytů PVO i odstraňování účinků po vzdušných úderech.

Protichemické zabezpečení je organizováno s cílem vytvořit útvarům podmínky, které umožňují splnit úkoly po zjištění radioaktivního, chemického a bakteriologického zamoření. Zahrnuje průzkum využití individuálních a kolektivních prostředků ochrany, kontrolu ozáření a zamoření vojsk, speciální úkony, odmořování a dezaktivaci prostředků, zdravotnické zátky.

Dostatek pozornosti je nezbytné v mobilizační oblasti věnovat i **týlovému zabezpečení**. Jedním z jeho prvků je zabezpečení materiálem, které musí uspokojit časové nároky všech potřeb jednotek v oblasti výzbroje, techniky, munice, PHM, proviantu a výstroje, zdravotnické techniky a vody. Výjimečně je nutné zabezpečit správnou činnost proviantní a zdravotnické služby, poněvadž včasné výdej teplé stravy, udržování dobré úrovně hygieny má velký vliv na náladu a psychickou odolnost vojáků.

Technické zabezpečení u mobilizovaných útvarů je závislé na organizování opatření směřujících k udržování zbraní, techniky ve vysoké bojové pohotovosti a uvádění do provozuschopnosti. Vysoká technická nasycenost vojsk svědčí o tom, že tento úkol důležitý je.

V rámci mobilizačního zabezpečení rozvinutí útvarů je nezbytné věnovat čas a síly organizaci mobilizačního výcviku. Jeho vysoká organizační a obsahová úroveň je jedním ze

základních podmínek bezvadně se uskutečňujícího procesu dosahování požadované mobilizační pohotovosti vojsk.

Mobilizační výcvik má za cíl připravit vojáky z povolání a v omezené míře i vojáky základní služby, občanské pracovníky k účinné činnosti mobilizačního rozvíjení útvarů. Výcvik musí být veden jak u útvarů, tak i u ostatních vojenských institucí (škol). U útvarů musí být zaměřen na zdokonalování způsobů plnění mobilizačních úkolů (individuální znalost úkolů a činností funkcionářů), včetně úkolů (činností), které jsou plněny skupinami a jednotkami.

Důležité je správné využívání dnů, které jsou vyčleněny na bojovou a mobilizační pohotovost, různé praktické návky (např. rozvíjení prvků mobilizační základny, chod prvků velení, evakuaci zásob, atd.).

Velmi dobrých výsledků lze dosahovat u her s mobilizačními rozhodnutími, zvláště prováděnými při organizačních změnách vnitřního členění útvarů, změnách mobilizačních úkolů a přezbrojení.

Ve vojenských školách (školících střediscích) je mobilizační výcvik zaměřen na teoretickou přípravu posluchačů (částečně praktickou) k plnění povinností u předpokládaných funkcí. Tento výcvik umožňuje pěstovat samostatnost v práci a přijímání opatření pro vylepšování platných systémů. Neméně důležité je i pěstování tvůrčího způsobu myšlení a rozvíjení organizačních schopností.

Změny, k nimž ve společnosti a armádě dochází, vyžadují nové přístupy k současným řešením a principům činnosti. Je nutné se snažit racionálněji využívat sil a prostředků, současně však zabezpečit udržení vysoké mobilizační pohotovosti vojsk. Takováto činnost by měla směřovat k:

- úzké součinnosti koncepce a způsobu mobilizačního rozvinutí útvarů s předpoklady a plány obrany státu;
- systematicky odlehčovat útvary od zátěže úkolů spojených s udržováním mobilizační pohotovosti (snížit počet dokumentace, větší využití počítačů, omezení počtu vojáků z povolání, které se přímo podílí na mobilizační činnosti atd.);
- poskytnutí velitelům útvarů vyšší samostatnosti (možnost přizpůsobit směrnice ke zvláštnostem útvaru, posádky);
- ustoupení od podobného stanovování způsobů činnosti nižším stupňům vedení;
- omezení počtu kontrol, současně však přitvrdit jejich kritéria;
- užšímu propojení úkolů taktického výcviku s mobilizační problematikou;
- rozšíření rozsahu mobilizačního výcviku u vysokých vojenských škol, akademií a výcvikových středisek.

V tomto redakčně upraveném a zkráceném článku plukovníka Polské armády doc. dr. Juliana Babuly, DrSc. zveřejněném v Myšli Wojskové číslo 10-12/1990 je dostatek námětů k zabezpečení mobilizačního rozvinutí útvarů, které si vyžaduje řešení všech otázek v celém rozsahu a jednotlivých vazbách naprosto přesně, zodpovědně se znalostí věcí, tak, aby mobilizační úkoly, které útvary plní, mohly naplnit skutkovou podstatu mobilizace.

-JM-